

STORTINGET

Representantforslag 213 S

(2021–2022)

fra stortingsrepresentantene Per-Willy Amundsen, Tor André Johnsen, Silje Hjemdal og Himanshu Gulati

Dokument 8:213 S (2021–2022)

Representantforslag fra stortingsrepresentantene Per-Willy Amundsen, Tor André Johnsen, Silje Hjemdal og Himanshu Gulati om styrking av den sivile beredskapen

Til Stortinget

Bakgrunn

På bakgrunn av den siste tids hendelser i Europa er det naturlig at Norge nå styrker landets totale krisehåndteringsberedskap. Den sivile beredskapen er en sentral og helt kritisk del av Norges totale beredskap for håndtering av større krisesituasjoner.

Forslagsstillerne mener det nye situasjonsbildet i Norges nærområder påkaller umiddelbare beredskapsgrep. Styrkingen av den sivile beredskapen må derfor gjøres uavhengig av den større evalueringen av totalberedskapen som den nylig nedsatte totalberedskapskommisjonen skal foreta. Den endrede sikkerhetssituasjonen i Norges nærområder innebærer et behov for å vurdere sivil beredskap i et nytt perspektiv, basert på de potensielle scenarier man kan stå overfor.

Det første elementet forslagsstillerne vil adressere, er det norske Sivilforsvaret. Sivilforsvaret spiller en stor og viktig rolle i Norges totale beredskap. Dette illustreres ved Sivilforsvarets betydelige innsats ved tidligere hendelser, hvor deres bistand til nødetatene har bidratt til å løse krevende situasjoner på god måte. I fredstid er Sivilforsvarets samfunnsoppdrag å bistå med mannskaper og utstyr når nødetatene trenger støtte ved større ulykker og katastrofer. I en krigssituasjon er Sivil-

forsvarets hovedoppgave å beskytte sivilbefolkningen ved krigshandlinger.

Sivilforsvaret er en del av landets totalforsvar, og deres primæroppgave er vern av sivilbefolkningen i krig. Sivilforsvaret er vernet etter Genèvekonvensjonene. Sivilforsvaret er i tillegg en ekstraressurs som gir støtte til nød- og beredskapsetatene i hele krisespekteret. Sivilforsvaret teller i dag rundt 8 000 tjenestepiktige mannskaper som er fordelt på 20 sivilforsvarsdistrikter, hvor hvert distrikt ledes av en distriktssjef. Dagens opplegg for sivilbeskyttelse har fire hovedelementer: varsling av befolkningen, evakuering av sivilbefolkningen i krig, tilfluktsrom og egenbeskyttelse/egenberedskap.

Forslagsstillerne mener det må gjennomføres en hurtig evaluering av hvilke behov det norske Sivilforsvaret selv identifiserer som viktigst å få dekket for å øke beredskapevnen, vurdert opp mot det nye situasjonsbildet i Norges nærområder. Det må videre utredes hvordan en styrking av Sivilforsvaret over tid bør innrettes for å oppnå en mest hensiktsmessig og målrettet oppbygging av den beredskapskapasiteten den nye sikkerhetssituasjonen påkaller.

Fremskrittspartiet har i partiets alternative statsbudsjett foreslått en betydelig økning av bevilgningene til Sivilforsvaret og har fått betydelige gjennomslag for dette i tidligere budsjettforhandlinger. Dette er bevilgninger ment til blant annet økt bemanning, økt øvingsaktivitet, styrket grunnutdanning, økt spesialisering og kompetanseheving samt uniformer, kjøretøy og innstatstelt. Forslagsstillerne vil derfor benytte anledningen til – på det sterkeste – å oppfordre regjeringen til å prioritere økte bevilgninger til Sivilforsvaret ved revideringen av statsbudsjettet.

Forslagsstillerne mener det er viktig med en rask økning av Sivilforsvarets personell. En økning må ta hen-

syn til hvor mye dagens struktur tåler av bemanningsøkning på kort sikt, og forslaget blir dermed at den hurtige økningen på kort sikt er på 4 000 tjenestepliktige. Dette representerer 50 prosent av dagens styrke på om lag 8 000 tjenestepliktige og vil være et merkbart raskt løft av Sivilforsvarets disponible personell.

Det andre elementet forslagsstillerne vil vie oppmerksomhet, er kapasiteten ved norske tilfluktsrom. Den typen krigføring som nå foregår i Ukraina, synliggjør viktigheten av tilstrekkelig tilfluktsromkapasitet til å kunne beskytte den norske befolkningen ved behov. Ifølge justis- og beredskapsministeren er dekningsgraden ved norske tilfluktsrom i dag på rundt 50 prosent. Denne deknningen er fordelt på ca. 600 offentlige tilfluktsrom med plass til rundt 300 000 personer og ca. 19 000 private tilfluktsrom med rundt 2,2 millioner plasser.

Forslagsstillerne mener imidlertid det er grunn til å stille spørsmål ved om samtlige av tilfluktsrommene som utgjør denne deknningen, er i henhold til de krav som stilles for tilfluktsrom i forskrift om tilfluktsrom – FOR-1995-03-15-254. Det stilles herunder særlig spørsmål ved om forskriftens krav til beskyttelsesevne og beredskapstid ved hensiktsmessig utnyttelse i fredstid i det hele tatt overholdes, jf. § 36.

Forslagsstillerne mener videre at den nåværende dekningsgraden er altfor lav, og at man må øke tilfluktsromkapasiteten betraktelig. Forslagsstillerne mener derfor det raskt må utarbeides en plan for økt bygging av offentlige tilfluktsrom for å sikre tilstrekkelig nasjonal tilfluktsromkapasitet til effektivt å kunne beskytte befolkningen ved kritiske hendelser.

Forslagsstillerne mener det i forlengelsen av planarbeidet for økning av tilfluktsromkapasiteten også er naturlig å se på dispensasjonspraksisen etter gjeldende forskrifts kapittel VI, dette fordi en effektiv utbygging av tilfluktsrom er betinget av at praktiseringen av dispensasjonsbestemmelsene ikke uthuler formålet. Det er følgelig av stor interesse å gjennomgå dispensasjonspraksis for gjeldende regelverk under arbeidet med planleggingen av økt utbygging av offentlige tilfluktsrom.

Forslagsstillerne mener den tilstandsgjennomgangen og kapasitetsøkningen av offentlige tilfluktsrom som det nye situasjonsbildet i Norges nærrområder påkaller, også medfører et umiddelbart behov for økning av antallet fulltidsstillinger i sivilforsvarsdistriktene. Den umiddelbare økningen foreslås til 50 årsverk i sivilforsvarsdistriktene for håndtering av tilstandsgjennomgangen og kapasitetsøkningen som nå foreslås.

Forslag

På denne bakgrunn fremmes følgende

for s l a g:

1. Stortinget ber regjeringen raskt øke antallet tjenestepliktige i Sivilforsvaret til 12 000.
2. Stortinget ber regjeringen foreta en rask evaluering av hvordan Sivilforsvarets beredskapskapasitet best kan styrkes på kort sikt.
3. Stortinget ber regjeringen legge frem en langtidsplan for Sivilforsvaret for å sikre en langsiktig oppbygging av kapasiteten i hele Sivilforsvarets beredskapsspekter.
4. Stortinget ber regjeringen utarbeide en plan for økt bygging av offentlige tilfluktsrom for å sikre tilstrekkelig nasjonal tilfluktsromkapasitet.
5. Stortinget ber regjeringen foreta en rask gjennomgang av alle tilfluktsrom i landet for å sikre at tilfluktsrommene er i tilfredsstillende stand og kan brukes av befolkningen ved kritiske hendelser, jf. de krav som oppstilles i forskrift om tilfluktsrom.
6. Stortinget ber regjeringen foreta en gjennomgang av praktiseringen av dispensasjonsbestemmelsene i forskrift om tilfluktsrom kapittel VI.
7. Stortinget ber regjeringen fremlegge en plan for hurtig opprettelse av 50 nye stillinger i sivilforsvarsdistriktene for håndtering av tilsyn med og økning av tilfluktsromkapasiteten, basert på det nye trusselbildet.

7. april 2022

Per-Willy Amundsen

Silje Hjemdal

Tor André Johnsen

Himanshu Gulati